

NEDEN İŞÇİ PARTİSİ?

27 Mayıs'tan bu yana çok bollaşan demokrasi edebiyatında işçi sınıfının, emekçi yığınların teşkilatlanması, bir parti kurmaları lüzumu doktrin partilerine olan ihtiyaç çeşitli yazarlar tarafından tekrarlandı durdu. Hatta bir yıldan fazla bir zamandır bir işçi partisi mevcut olduğu, son günlerde faaliyetlerini canlandırma alâmetleri gösterdiği halde bu parti üzerinde her nedense hemen hiç durulmadan aynı görüşler bugün de gazete ve dergilerde sık sık belirtiliyor.

Bu konuda, gerek yazarların, gerekse özel konuşmalarda aydın kişilerin açıkça ya da zımnın şöyle düşündükleri anlaşılıyor: Efendim, yalnız işçi sınıfı değil, memleketin bütün ilerici kuvvetlerini, aydınları ve diğer emeğiyle geçinenleri de işleme alan daha geniş kadrolu, daha geniş programlı bir partiye ihtiyaç var. İşçi sınıfının çıkarlarını savunan bir parti kurmak hatadır, hatta zararlıdır. Memleketin ilerici ve zinde kuvvetleri bölünmüş olur.

İlk bakışta çok haklı, çok mantıklı gibi görünen bu düşünce aslında kendisi hatalı ve hatta zararlıdır.

Bir kere bir işçi partisi sadece işçi sınıfının dar çıkarlarını savunması ve işçi sınıfını diğer ilerici kuvvetlerden, emekçi yığınlardan ayırmaz. Tam tersine, işçi sınıfı ve esas partisi bir memlekette ilerici akımların gerçek ve en güçlü temsilcisi ve savunucusudur. İşçi partisi ilerici aydınlara ve diğer emekçi yığınlarına kapılarını ardına kadar açar, onların yardımına, işbirliğine ihtiyacı olduğunu, bu işbirliğinin kendisi için mutlaka gerekli bulunduğunu bilir. Nitekim bizim Türkiye İşçi Partisinin de basında yayınlanan, ilerici aydınları ve emekçi yığınlarını partiye katma çağrısı bunu gösteriyor.

Yukarıdaki sakat düşünceyi savunanlar şöyle diyeceklerdir: İyi ama, madem ki işçi partisi ilerici aydınları ve diğer emekçi yığınlarını da kendi içine alır, hatta almak zorundadır, öyleyse neden partiye bu duruma, bu iç terkibine uygun bir ad verilmemeli? Mesela Emekçi Partisi, ya da yakında kurulacağı haber verilen partiler gibi, Çalışanlar Partisi, dememeli? Bu durumdaki bir partiye İşçi Partisi demek gerçeği yanlış yansıtmak olmuyor mu?

Hayır, olmuyor. Çünkü yukarıda da belirtildiği gibi, ilerici akımların gerçek ve en güçlü temsilcisi ve savunucusu işçi sınıfıdır. Onun bu niteliği tarihseldir. İşçi sınıfı ve onun partisi ilerici aydınlara ve diğer emekçi yığınlarla işbirliği etmek arzusundadır ve zorundadır: İlerici aydınların, hele işçi sınıfı hareketlerinin ilk safhalarında işçiye yol göstermek, sorunları aydınlatmak ve anlatmak bakımından büyük ödevleri vardır ama bir işçi partisinin orta direği, itici motorü ve yön verici[si] işçi sınıfıdır. Toplumun ilerici aydınları, diğer ilerici kuvvetleri, diğer emekçi yığınları ancak işçi sınıfıyla iş ve kader birliği ettiği takdirde ve nisbette toplumda tesirli bir kuvvet olurlar; hem toplumun bütününde ileri götürmek, kalkındırmak çabaları daha iyi savunulmuş ve gerçekleştirilmiş olur. Bir işçi partisi yalnız sanayi ve ta-

rımdaki kol işçilerini değil, fikir işçilerini, bilginleri, ilerici sanatçıları, edebiyatçıları v.b. içinde toplar (hatta hangi sınıftan gelirse gelsin partinin amaç ve programını gerçekten benimseyen herkese karşı açıktır); ama işçi hareketi ve partisi içinde işçi sınıfı ile diğer guruplar aynı yeri almazlar, aynı ağırlıkta basmazlar. İşçi sınıfının toplumdaki bu özel ve çok önemli yerini ve partinin temel ve itici kuvvet kaynağının işçi sınıfı olduğunu unutmamak ve bunu belirtmek bakımından partinin İşçi Partisi adını alması çok yerindedir.

Böyle yapmayıp da Çalışanlar Partisi, Sosyal Adalet Partisi gibi adlarla parti kurmak durumu çok açık ve seçik olarak görmemek, daha ilk adımlarda hareketi vuzuhsuzluğa, müphemliğe boğmak ve bunun sonucu da hareketlerde kaypaklıklara, yanlış adımlara yol açmak olur.

Şimdi burada savunduğumuz görüşü bir kısım aydınlara ve diğer emekçilere kabul ettirmek belki güç olacaktır. Samimi olarak ilerici olan, memlekette demokratik hakların yayılıp kökleşmesini ve memleketin, artık tekrarlarına tekrarlarına adeta yıpranan bir deyimle “hızla kalkınarak çağdaş uygarlık düzeyine erişmesini” samimiyetle isteyen aydınlar arasında bu görüşü şüpheyle karşılayanlar olacaktır. Fikir işçileri de, kol işçilerinin toplumda daha ağır bastıkları görüşünü belki yadırgayacaklardır. Oldum olası kol kuvveti, el [emeği küçümsemmiştir]. Kafa ile çalışma, okumuş, aydın olma yüceltilmiştir. Tarihsel sosyal şartlar da işçileri gerçekten eğitim ve kültürden en yoksun sınıf halinde bırakmıştır. İşçilerin ilerici aydınlarla işbirliği etmek zorunda oluşlarının bir sebebi ilerici kuvvetlerin bölünmemesi ise, bir diğer sebebi de budur.

Bu işbirliği sağlanmazsa ne olur? İşçi hareketi ve işçilerin teşkilatlanması durur mu? Durmaz elbette. Nitekim memleketimizin bu kerte uygun olmayan şartları altında bile durmadı, kendini gösterdi. Er geç işçi teşkilatlanır, sesini duyurur, kendi liderlerini yetiştirir. Yalnız, özellikle ilk safhalarda, hareket bocalayabilir, sonra düzeltilmesi zor olacak yanlış adımlar atılabilir, işler bir sıra demagojiye döktürülüp hareket boğuntuya getirilebilir. Kısacası, zaman ve kuvvet kaybı olur.

Bu işbirliği sağlanmazsa asıl kaybedecek olan ileri aydınlarla fikir işçileridir. İşçi sınıfının dayanağı olmadan onlar gerici ve sömürücü çevreler karşısında zayıf kalırlar. Memleketi demokrasi içinde kalkındırma edebiyatında ne kadar kalem aşındırır, mürekkep harcarsa harcasınlar, yalnız kendi güçleriyle bu amacı gerçekleştiremezler. Üstelik aydın ve fikir işçileri olarak kendi özel sınıf çıkarlarını da gereği gibi savunup kotaramazlar, sonuç alamazlar.

Ama ne yazık ki, aydınlar ve fikir işçileri için bir imkân daha vardır. Bu, kafa emeği, kol emeği ayrılığında direnip birini öbüründen üstün görmeğe devam etmek ve kendi dar, kısa vadeli zümre çıkarlarını güdüp ilericiliğin, devrimciliğin, kalkınmanın ve demokrasinin lafazanlığı ile yetinmek. Bunun böyle olmasında gerici ve sömürücü çevrelerin de çıkarı vardır; onun için kol ve kafa ayrılığı üzerinde özellikle dururlar, bunların ayrı ayrı kanunlara bağlanmasını doğru bulurlar. Bu ayrılığı sürüp götürmek için aydınının, fikir işçisinin üstünlüğüne alkış tutarlar, onlara gerektiğinde işçilerden daha fazla taviz vermek, çıkar sağlamak yoluna da giderler. Aydınlara ve fikir işçileri için işte böyle bir olanak daha vardır; ama şüphesiz çok yanlış, memleket için çok zararlı, hem de kendi uzun vadeli çıkarlarını baltalayan bir yol.

Son olarak şuna da işaret edelim ki, bugün, başta belirttiğimiz yanlış ve zararlı görüşü savunanlar ve İşçi Partisini bir yana bırakıp ikinci bir parti kurma çabası içinde bulunanlar arasında bu ikinci kategoriden aydınlar da elbet vardır. Bunların bir ikinci parti kurma çabası maksatludur. İşçi sınıfımızın artık memleketin politik hayatında sesini duyurmak istediğini ve duyurabilecek bir olgunluğa eriştiğini herkes anlamıştır. Şimdi maksat, işçi sınıfının politik alandaki temsilci ve liderlerini daha kalabalık bir gurubun potasında eritip, “Siz işçilerin bu işe akli ermez; politika, iktisat, bilim işidir, aydının işidir” diyerek işçileri ikinci plana atmak, onları hareketin temeli, itici kuvveti ve yön vericisi olmaktan çıkarmak, ancak zorda kaldıkça ekonomik, sosyal, ya da politik birkaç taviz verip işçi sınıfını oyalamaktır.

Oyalanan işçi sınıfı ile birlikte memleketin sosyal adalet içinde kalkınması, kültürel bakımdan ilerlemesi, o çok özlenip çok lafı edilen “uygarlık düzeyine ulaşması” işleri de yerinde sayacaktır.

Gerek samimi, namuslu, gerçek ilerici aydınlarımızla fikir işçilerimizin, gerekse kol işçilerimizin bu nokta üzerinde önemle durmaları gerekir.

[Yanlış olarak “H.B.” imzasıyla yayınlanmıştır]

Öncü, 1 Nisan 1962